

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ยศต์ภัย บุรุษพัฒน์. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพทยา, 2518.
- ฉัตรฉลดา พิษิต. ปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- ทวี ธีระวงศ์เสรี. สถานการณ์ทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2517.
- บรรพต วีรสัย. สังคมวิทยา มานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- บัณฑิต อ่อนคำ. "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของชาวจีนและนโยบายต่อชาวจีน" ใน ชาวจีนในประเทศไทย. หน้า 119-170. ยศต์ภัย บุรุษพัฒน์ บรรณาธิการ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพทยา, 2517.
- ประชุมพงศาวดาร ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 9 พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2508.
- "ประวัติย่อโรงเรียนจีนในเชียงใหม่." ที่ระลึกพิธีเปิดอาคารเรียน รร. ฮ่องฟ้า, รร. ชินเซียง, รร. วาณิชปาปรุงวิทยา. มปท., 2525.
- ปราณี ศิริธร ณ พัทลุง. ผู้บุกเบิกแห่งเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ป๋อง, 2523.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- พิชัย รัตนพล. "โรงเรียนจีน." ใน ชาวจีนในประเทศไทย, หน้า 187-227. ยศต์ภัยบุรุษพัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพทยา, 2517.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วชิรรินทร์การพิมพ์, 2516.

- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับบริการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521.
- วัลภา บุรุษพัฒน์. "ความเป็นมาของข่าวฉ้อในประเทคไทย." ใน ข่าวฉ้อในประเทคไทย. หน้า 28 ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2517.
- เสียว เสี่ยวสุด. ประวัติวัฒนธรรมจีน. พระนคร : โรงพิมพ์สมานมิตร, 2510.
- แล้วง รัตนมงคลมาค้. "อนาคตของล้มาคคฉ้อในประเทคไทย" ใน ข่าวฉ้อในประเทคไทย. หน้า 236. ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2517.
- อนันต์ ศร์โปลภา. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521.

บทความจากวารสาร

- ยูลิทธิ์ ยูชาติ. "การกำเนิตระบบเศรษฐกิจทุนนิยมกับผลกระทบที่มีต่อสังคมช้าวานาในภาคเหนือ พ.ศ. 2398-2475." วารสารสังคมศาสตร์ 5 (เมษายน-กันยายน 2524) : 48-49.
- ถวิล แล่นอุบล และธีระ พลราช่ม. "ความคิดเห็นของนักศีกษาวิทยาลัยครูล้กลนครที่มีต่ออาจารย์วิทยาลัยครูล้กลนคร." วารสารวิทยาลัยครูล้กลนคร, 3 (ตุลาคม 2522) : 53-56.
- อมรา พงคำพิชญ์. "ชนกลุ่มน้อยและผู้ล้ภัยอินโดจีนในประเทคไทย." วารสารวิจัยสังคม. 3 (มกราคม-มิถุนายน 2523) : 3-5.

เอกสารอื่น ๆ

- ข้อมูลจากเทศบาลนครเชียงใหม่ มิถุนายน, 2524.
- ข้อมูลจากแผนกปกครอง ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่, 2523.
- แผนกทะเบียนคนต่างด้าว กองกำกับการตำรวจภูธรเชียงใหม่, กรกฎาคม 2525.

มหาดไทย, กระทรวง. กองการทะเบียน. สถิติทะเบียนชื่อบุคคล. มีนาคม, 2524.

ศิลปากร, กรม กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารวิชาการที่ 5 กษ. 12 : 1/1

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนลุ่มมดีอมรพันธ์ถึงพระยาวงษานุประพันธ์ ที่ 24/

1244. ลงวันที่ 9 มกราคม รศ. 128.

สถิติของแผนกข้าราชการอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่, ธันวาคม 2525.

สัมภาษณ์

ข. แม่เตี้ย. ผู้ดูแลศาลเจ้ากอนอู๋เปี้ย. ถนนช่องเมรุ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2526.

Books

- Berry, Brewton. Race Relations Boston : Houghton Mifflin Co.,
1951.
- Broom, Leonard and Selznick, Philip. Sociology. 5 th ed.
New York : Harper & Row, 1973.
- Boonsong Punyodyana. Chinese Thai Differential Assimilation
in Bangkok : An Exploratory Study. New York : Cornell
University, 1971.
- Downie, N.M. and Heath, R.W. Basic Statistical Methods 4 th ed.
New York : Harper & Row, 1974.
- Fichter, Joseph H. Sociology. Chicago : University of Chicago
Press, 1957.
- Goodenough, Ward H. Cooperation in Change. New York : Russell
Sage Foundation, 1969.
- Gordon, Milton M. Assimilation in American Life. New York :
Oxford University Press, 1964.
- Hage, Jerald. Communication and Organizational Control :
Cybernetics in Health and Welfare Settings. New York :
John Wiley and Sons., 1974.
- Kluckhohn, Clyde. "The Study of Culture." in the Policy Sciences.
p. 86. Daniel Lerner and Harold D. Lasswell, eds. Stanford,
Calif. : Stanford University, 1951.
- Lasswell, Harold D. "The Structure and Function of Communication in
Society" in The Mass Communication p. 118. Wilbur Schramm
eds. Illinois : University of Illinois Press, Urbana, 1960.

- Mendelsohn, Harold. "Sociological Perspective on The Study of Mass Communication." in People, Society, and Mass Communication, p. 31. Lewis A. Dexter and David M. White, eds. New York : Fress, 1964.
- Park, Roberl E. Race and Culture. Glencoe : The Free Press, 1950.
- _____. and Burgees, Ernest. Introduction to the Science of Sociology. Chicago : University of Chicago Press, 1931.
- _____. and Miller, Herbert A. Old Word Trait Transplanted. Chicago : University of Chicago Press, 1925.
- Rogers, Everett M. and Shoemaker, F. Floyd. Communication of Innovation 2 d ed. New York : The Free Press, 1971.
- Rose, Arnold M. Sociology : The Study of Human Relation. New York : Alfred A. Knopf, 1956.
- Roy, Frodipto. Assimilation of The Spokane Indians. Pullman Washington : Washington Agricultural Expositment Station, 1961.
- Skinner, William G. Chinese Society in Thailand. New York : Cornell University Press, 1957.
- _____. Leadership and Power in the Chineses Community of Thailand. New York : Cornell University Press, 1958.
- Sutherland, Robert L. and Others. Introductory Sociology. 6 th ed. Culeulta : Oxford & Ibit Publisiking 1961.
- Tuck Ruth D. Not With the Fist, New York : Harcourt, Brace and Co., 1946.
- Tylor, E.B. Primitive Culture. Vol 1. 3d ed. London : John Murray, 1951.

Warner, William L. and Srole, Leo. The Social Systems of American Ethnic Group. New Haven : Yale University Press, 1946.

Webster's New Word Dictionary of American Language. 2d. ed.
Springfield, Marr. : G & C. Merriam, 1972.

Weinstock, Alexander. Acculturation and Occupation : A Study of The 1959 Hingarian Refugees in the United States. Hague :
Martinus Nijoff, 1969.

Winick, W. Clrarles. Dictionary of Athropology, New York
Philosophical Library, 1956.

Journal

Bagby, Phillip. "Culture and The Cause of Culture," Antropologist
4 (1953) : 539-541.

Fitzpatrick, Joseph P. "The Importance of Community in The
Process of Immigrant Assimilation." International
Migration 1(1966) : 5-16.

Heiss, Jerald. "Factors Related to Immgrant Assimilation : The
EarlyPost Migration Situation." Human Organization
26 (1967) : 265-272.

Humphrey, Norman D. "The Detriot Mexican Immigrant and
Naturalization." Social Forces 22 (1944) : 332-335.

Kin, Jin K. "Explaining Acculturation in A Communication Framework :
An Emperical test." Communication Monographs 47 (Agust,
1980) : 155-179.

- Nagata, Kiyoshi. "A Statistical Approach to the Study of Acculturation of an Ethnic Group Based on Communication Oriented Variables : The Case of Japanese Americans in Chicago." Diss Illinois, 35 (1969) : 79.
- Skinner, William G. "The Thailand Chinese : Assimilation in Changing Society" Asia 2 (Autumn, 1964) : 84-85.
- Williamson, David. "Cognitive Complexity and Adaption to Sociocultural Change : The Case of Cuban Refugees in New Orleans." Dis. Tulane 25 (1973) : 80-81.

Thesis

- Jirawat Wongswatdiwat. "The Psychological Assimilation of Chinese University Students in Thailand" Ph. D. dissertation, School of Education, University of Illinois at Urbana Campaign, 1973.

Others

- Kim, Young Y. "A Causal Model of Communication Patterns of Foreign Immigrants in the Process of Acculturation." Paper, Speech Communication Association, San Francisco December, 1976.

ה. חמאמא

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อชนกลุ่มหนึ่งยอมรับวัฒนธรรมจากชนอีกกลุ่มหนึ่งไปใช้ในการดำเนินชีวิต ในที่นี้ จะแยกอธิบายเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือ "วัฒนธรรม (culture) และอีกส่วนหนึ่งคือ "การผสมกลมกลืน (Assimilation)

วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้ และในขณะเดียวกัน ก็เป็นเครื่องแสดงให้เห็นความแตกต่างของคนกลุ่มต่าง ๆ เพราะวัฒนธรรมเป็นแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "วัฒนธรรม" ไว้มากมายหลายความหมาย นักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงในระยะเริ่มแรกคือ อี.บี. ไทเลอร์ (E.B. Tylor) ได้ให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมว่า "วัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ซับซ้อนทั้งหลายทั้งปวง อันประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จารีต ประเพณี กฎหมาย ความสามารถอื่น ๆ และนิสัยซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม"¹ ความสามารถอื่น ๆ และนิสัยที่ ไทเลอร์ (Tylor) กล่าวถึงนี้หมายถึงภาษาและเทคนิคในการสร้างและการใช้เครื่องมือ รวมทั้งวิถีแห่งความคิดและความรู้สึกร่วมกันของคนในสังคม

คลีดี คลัคโฮห์น (Clyde Kluckhohn) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้สั้น ๆ กระทัดรัดว่า "วัฒนธรรมหมายถึงความแตกต่างแห่งวิถีชีวิตของกลุ่มคน ซึ่งเขาได้สร้างขึ้นเพื่อการดำรงชีพ"²

¹E.B. Tylor, Primitive Culture, Vol. 1.3 d ed., (London: John Murray, 1951).

²Clyde Kluckhohn, "The Study of Culture" in The Policy Sciences, Daniel Learner and Harold D. Larswell, eds. (Standford, Calif: Standford University, 1951), p. 86.

นอกจากนี้ยังมีคำนิยามอื่น ๆ เช่น ฟิลิป แบกบาย (Philip Bagby) ได้กล่าวว่า "วัฒนธรรมเป็นลักษณะพิเศษบางชนิดของพฤติกรรม ซึ่งประพัตโดยบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามของมนุษย์ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในกฎระเบียบ จารีตที่กำหนดไว้ ยกเว้นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าเป็นพันธุกรรม เรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น"¹

ในปีฉบับนี้ นักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบางคนได้เน้นความหมายของวัฒนธรรมในแง่นามธรรม เช่น กูดเอนัฟ (Goodenough) ได้อธิบายว่า "วัฒนธรรมคือมาตรฐานความเชื่อ ความรับรู้ ความเข้าใจ ความชอบพอ ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่ใช้สร้างประสบการณ์ของมนุษย์ กระตุ้นให้มนุษย์กระทำหรือแสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็น เป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ทั้งสิ้น"²

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. วัฒนธรรมมีการถ่ายทอดจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากคนกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง โดยอาศัยการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง การเรียนรู้วัฒนธรรมไปเป็นสิ่งที่ดีตัวมาตั้งแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เด็กทารกที่เกิดมาใหม่จะมีความว่างเปล่าทางวัฒนธรรม (cultural blank) แต่จะถูกติดตามตาถ่ายทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้ อาจเป็นไปโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม จนในที่สุดเมื่อเติบโตขึ้น เขาก็มีบุคลิก ลักษณะและพฤติกรรมที่เหมือนกับบรรพบุรุษ ดังนั้น จึงถือได้ว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม วิชาสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม การที่เราจะตัดสินใจว่า บุคคลใดเป็นคนจีนหรือไม่นั้น วิชาขึ้นอยู่กับการที่เขาผิดพลอง มีนิสัยตาขึ้นเดียว หรือมีผมสีดำเท่านั้น เพราะสิ่งนี้เป็นลักษณะซึ่งถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม แต่สิ่งที่บ่งว่าเขาเป็นคนจีนนั้น ก็คือภาษาพูด ความคิด ตลอดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เขาแสดงออกมา

¹ Philip Bagloy, "Culture and The Cause of Culture," Antropologist 4(1953): 539-541.

² Wart H. Goodenough, Cooperation in Change (New York: Russell Sage Foundation, 1969), pp. 257-272.

2. วัฒนธรรมเป็นการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิต (designs for living) การที่คนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดจะมีวัฒนธรรมอย่างไรนั้น เป็นเพราะบรรพบุรุษของเขาได้สร้างหรือกำหนดขึ้นมา ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ในอดีตที่จะแสวงหาแนวทางในการสนองความต้องการให้แก่สมาชิกในกลุ่มของตนเอง ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และสามารถต่อสู้กับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมใดที่สร้างขึ้นมาอย่างเหมาะสมกับความต้องการของคนในสังคมและสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมนั้นก็ยั่งยืนอยู่ได้ แต่ถ้าวัฒนธรรมใดไม่เหมาะสมหรือขัดแย้งกับสังคม วัฒนธรรมนั้นย่อมจะถูกเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของคนในสังคมนั้น วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมไม่ใช่สิ่งที่ถ่ายทอดมาจากพันธุกรรมและวัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามสภาพแวดล้อมของสังคม วัฒนธรรมใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ หรือสิ่งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น เรียกว่า คติธรรม (Non-material culture) สำหรับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของหรือวัตถุที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เรียกว่า วัตถุธรรม (material culture)

การเกิดและการแพร่กระจายของวัฒนธรรม

การเกิดของวัฒนธรรมมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. มีการประดิษฐ์คิดค้น (Invention)
2. มีการแพร่กระจาย (Diffusion)

การประดิษฐ์คิดค้น หมายถึงการประดิษฐ์สิ่งของใหม่ ซึ่งเป็นวัตถุ เช่น เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเรียกว่า เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุ (Material Culture) และรวมถึงสิ่งที่เป็นความคิดใหม่ (New Idea) เช่น แนวความคิดในการปกครอง สัทธิทางการเมือง เป็นต้น

การแพร่กระจาย หมายถึงกระบวนการที่วัฒนธรรมถูกเผยแพร่จากแหล่งประดิษฐ์ (Source of Invention) ไปยังสมาชิกในสังคม การแพร่กระจายเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และมักเกิดจากแหล่งภายนอกของสังคม อาจมีลักษณะเป็นการแพร่กระจาย

ระหว่างคนต่อคน ระหว่างชาติต่อชาติ ระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การแพร่กระจายเกิดขึ้น
ได้ 2 ทางคือ

1. โดยทางตรง ได้แก่การติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างบุคคลระหว่างชาติ
ต่อชาติ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนโดยสันติวิธี หรืออาจมีการแลกเปลี่ยนโดยการสงคราม เช่น
การที่ผู้ชนะสงครามนำเอาวัฒนธรรมของตนเข้าไปยังประเทศผู้แพ้หรือในอีกลักษณะหนึ่งคือ การที่
กลุ่มคนอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศใหม่

2. โดยทางอ้อม ได้แก่ การที่วัฒนธรรมถูกเผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนอันได้แก่
วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์ เป็นต้น

ดังนั้น การสื่อสารจึงมีหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดหรือเผยแพร่วัฒนธรรมไปยังสมาชิก
ของสังคม ทั้งในระดับบุคคลและในระดับมวลชน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตราการแพร่กระจายของ วัฒนธรรม

การที่วัฒนธรรมแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วหรือล่าช้า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ
เช่น¹

1. ลักษณะของวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุจะแพร่กระจายได้ง่ายและรวดเร็ว
กว่าวัฒนธรรมที่เป็นความคิดหรืออุดมคติ ตัวอย่างเช่น คนไทยยอมรับการแต่งกายแบบตะวันตก
ได้ง่ายและรวดเร็วกว่าการยอมรับแนวความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
เป็นต้น
2. ความเข้มงวดของการปกครอง ในกรณีประเทศที่เป็นเมืองขึ้นถ้าหากประเทศ
ที่ผู้ปกครองมีความเข้มงวดกดขี่หรือใช้อำนาจมาก การยอมรับการเผยแพร่วัฒนธรรมก็จะ
เป็นไปอย่างรวดเร็ว หรืออาจกล่าวได้ว่า ฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง สามารถบีบบังคับให้อีกฝ่าย
หนึ่งยอมรับวัฒนธรรมได้ แต่วิธีการเช่นนี้อาจเกิดการต่อต้านขึ้นได้เช่นกัน
3. ความสะดวกในการติดต่อทางวัฒนธรรม ถ้าหากการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม
เป็นไปโดยสะดวกและต่อเนื่องกัน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจะเป็นไปอย่างรวดเร็วกว่า

¹Ibid., p. 125.

การที่มีการติดต่อสื่อสารหรือมีการไปมาหาสู่เป็นบางโอกาส ตัวอย่างเช่น คนที่อาศัยอยู่ตาม ชายแดนจะพูดภาษาของประเทศเพื่อนบ้านได้มากกว่าคนที่อยู่ตอนกลางของประเทศ เนื่องจากมี โอกาสพบปะพูดคุยกันบ่อยครั้ง

4. การต่อต้านวัฒนธรรม มีคนหรือกลุ่มคนจำนวนไม่น้อยที่ต่อต้านการแพร่กระจาย ของวัฒนธรรมด้วยเหตุผลหลายประการ เช่นการปิดถือจารีตประเพณี หรือข้อห้ามที่เคร่งครัด หรือบางทีมองไม่เห็นประโยชน์ในการยอมรับของใหม่ ลักษณะเช่นนี้ย่อมขัดขวางการแพร่ กระจายของวัฒนธรรม

5. วิกฤติการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ ประชาชนที่กำลังได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ ต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัย แผ่นดินไหว การขาดแคลนอาหาร จะยอมรับวิธีการใหม่หรือสิ่งใหม่ ที่จะช่วยขจัดวิกฤติการณ์ให้ผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว การยอมรับนี้จะเกิดขึ้นได้ในระดับบุคคล และระดับกลุ่ม

จะเห็นได้ว่าเมื่อวัฒนธรรมเกิดขึ้นแล้ว ย่อมมีการกระจายหรือเผยแพร่ออกไปสู่ สังคมส่วนอื่น ๆ ปัจจัยที่สำคัญในการแพร่กระจายของ วัฒนธรรมก็คือการสื่อสาร ส่วนการที่ วัฒนธรรมจะเผยแพร่ไม่ได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้ง 5 ประการ ดังได้กล่าวมาแล้ว

วัฒนธรรมของกลุ่มย่อย

ในสังคมขนาดใหญ่จะประกอบด้วยกลุ่มคนหลายเผ่าพันธุ์ด้วยกัน กลุ่มชนเหล่านี้ จะมีการจัดระเบียบทางสังคมของตนเองที่เรียกว่า สังคมกลุ่มย่อย (subsociety) ซึ่ง ต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสังคมส่วนใหญ่ ถ้าปราศจากความสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่สามารถ อยู่รวมกันอย่างสันติสุข กอร์ดอน (Gordon) ได้อธิบายการจัดระเบียบทางสังคมของชน กลุ่มน้อยว่า "ภายในกลุ่มของชนกลุ่มน้อยจะมีการพัฒนาเครือข่าย องค์การทางสังคมอย่างไม่ เป็นทางการขึ้น เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมของตนดำรงอยู่ในกรอบของกลุ่มทั้งในด้าน ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ"¹ ในสังคมของชนกลุ่มน้อยย่อมมีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรม

¹Milton M. Gordon, Assimilation in American Life (New York: Oxford University Press, 1964), pp. 30-31.

ของตนเองที่เรียกว่า "อนุวัฒนธรรม" (Subculture) ซึ่งบรูม (Broom) และเซลซ์นิก (Selznick) ได้อธิบายว่า "หมายถึงแบบแผนพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นเฉพาะของตนเองใน ส่วนที่สำคัญ ๆ แต่ก็มีลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรมหลักในสังคม¹ ส่วนวัฒนธรรมของชน กลุ่มน้อย เรียกว่า อนุวัฒนธรรมทางด้านเชื้อชาติ (Ethnic Subculture) หมายถึง วัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระหว่างคนในเชื้อชาติต่าง ๆ ในสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมของ ชาวจีนในประเทศไทย² อนุวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยมักมีลักษณะแตกต่างจากวัฒนธรรมส่วนใหญ่ ในสังคมอย่างเห็นได้ชัด และมีชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มได้พยายามรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ เพราะ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะถือว่า วัฒนธรรมของตน หรือชาติของตนดีที่ลุดและยิ่งใหญ่ที่สุด ที่เรียกว่า เชื้อชาตินิยม (ethnocentrism) และมักจะดูถูกวัฒนธรรมของชาติอื่นว่าป่าเถื่อน³ สภาพเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและปัญหาทางด้านการเมือง ดังนั้น รัฐบาลของ ประเทศต่าง ๆ ที่มีชนกลุ่มน้อยเข้าไปอาศัยอยู่ จึงมีนโยบายที่จะหาทางผลักรวมกลืนชนกลุ่มน้อย เพื่อลดวาทกรรมการปกครองและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ

การผลักรวมกลืน (Assimilation)

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมแล้ว ควรหันมาพิจารณาถึงคำว่า "การผลักรวมกลืน" ซึ่ง ส่วนใหญ่จะหมายถึงการผลักรวมกลืนทางวัฒนธรรมนั่นเอง การผลักรวมกลืนทางวัฒนธรรม

¹ Leonard Broom and Philip Selznick, Sociology, 5th ed. (New York: Harper & Row, 1973), p. 75.

² บรรพต วีรสัย, สังคมวิทยา มานุษยวิทยา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

³ Robert L. Sutherland and other. Introductory Sociology, 6th ed. (Culculta: Oxford & Ibid Publishing 1961), p. 19.

จะเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมหลายกลุ่มเข้ามาอยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกัน ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการได้แก่¹

1. การล่าอาณานิคม
2. การยึดครองทางทหารหรือการได้ชัยชนะจากการสงคราม
3. การสร้างแนวพรมแดนใหม่โดยการรวมเอากลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มเข้าด้วยกัน
4. การขยายตัวทางการค้า
5. การเผยแพร่ศาสนา
6. การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีแก่ประเทศด้อยพัฒนา
7. การเข้าแย่งที่ทำการและการอพยพเข้าไปหามาหากินยังประเทศอื่น ตัวอย่างที่

เห็นได้ชัดก็คือ การอพยพสิ่งไหลของประชาชนจากดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากยุโรปไปยังสหรัฐอเมริกา หรือมีการอพยพของชาวจีนเข้ามายัง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น

ในกรณีที่เป็นการได้ชัยชนะจากการสงครามหรือการขยายอาณานิคมประเทศที่เป็นผู้ชนะจะบีบบังคับให้ผู้แพ้อยอมรับวัฒนธรรมของตน ส่วนการอพยพโดยสมัครใจนั้น ผู้อพยพเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ย่อมมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่อพยพเข้าไปจนในที่สุดจะผลลัสมกลมกลืนเข้ากับ วัฒนธรรมของชนส่วนใหญ่

นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยามักจะอธิบายกระบวนการที่กลุ่มชนต่าง วัฒนธรรม มาพบกันโดยใช้คำที่แตกต่างกัน 2 คำ คือการผลลัสมกลมกลืน (Assimilation) และการปะทะสังสรรค์ทาง วัฒนธรรม (Acculturation) โดยนักสังคมวิทยานิยมใช้คำว่า การผลลัสมกลมกลืน (Assimilation) ส่วนมานุษยวิทยาจะใช้คำว่า การปะทะสังสรรค์ทาง วัฒนธรรม (Acculturation) ในบางครั้งทั้งสองคำนี้ก็ถูกใช้ในความหมายเดียวกันหรือบางครั้งก็ใช้ในความหมายที่เหลื่อมล้ำกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน มีนักวิชาการบางท่านถือว่าการปะทะสังสรรค์ทาง วัฒนธรรม เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นก่อนการผลลัสมกลมกลืน แต่โดยทั่วไปแล้วเราจะพบคำว่า การผลลัสมกลมกลืนมากกว่าคำว่า การปะทะสังสรรค์ทาง วัฒนธรรม

ความหมายของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ได้มีผู้ให้ความหมายของการผสมกลมกลืนไว้หลายความหมาย นักสังคมวิทยา
รุ่นแรก ๆ เช่น โรเบิร์ต อี พาร์ค (Robert E. Park) และ เออร์เนสต์ ดับบลิว เบอร์กส์
(Ernest W. Burgess) ให้ความสำคัญความว่า "การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็น
กระบวนการดูดซึม (Interpenetration) และหลอมรวมกัน (Fusing) ซึ่งเกิดจากการ
ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับความทรงจำ ความรู้สึกทางด้านจิตใจ ทัศนคติของ
บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเป็นมาซึ่งกันและกัน และ
นำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้นั้นมาไว้ในชีวิตประจำวัน"¹

บราวตัน แบร์รี่ (Brewton Barry) อธิบายการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมว่า
หมายถึง "กระบวนการที่กลุ่มคนต่างวัฒนธรรมเข้ามามีวัฒนธรรมร่วมกัน มิได้หมายถึง เฉพาะ
วัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร และการพูดภาษาเท่านั้น
แต่ยังหมายถึงสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ค่านิยม ความรู้สึกทางด้านจิตใจ ทัศนคติและความรู้สึกด้วย"²

นอกจากนี้ยังมีนักสังคมวิทยาคนอื่น ๆ อาทิเช่น โจเซฟ ฟิชเชอร์ (Joseph
Fichter) กล่าวว่า "การผสมกลมกลืนเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคน
หรือมากกว่าสองคนขึ้นไป หรือเป็นกลุ่มบุคคล ยอมรับและปฏิบัติตามแบบแผนพฤติกรรมของ
บุคคลอื่น มักจะหมายถึงการที่ชนกลุ่มน้อยผสมกลมกลืนเข้ากับสังคมส่วนใหญ่ แต่มิได้เป็น
กระบวนการที่เกิดขึ้นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงอย่างเดียว ความสัมพันธ์เห็นว่านี่จะเป็นไปทั้ง
สองฝ่าย เว้นแต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้รับผลกระทบมากกว่ากัน"³

¹ Robert E. Park and Ernest W. Burgess, Introduction to
The Science of Sociology (Chicago: University of Chicago Press, 1931),
p. 735.

² Brewton Barry, Race Relations (Boston: Houghton Mifflin
Co., 1951), p. 217.

³ Joseph H. Fichter, Sociology (Chicago: University of
Chicago Press, 1957), p. 217.

อาร์โนลด์ โรส (Arnold Rose) ให้คำจำกัดความว่าการผลักลมกลืน หมายถึง "กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลยอมรับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น โดยไม่มี บุคลิกใด ๆ ที่สื่อแสดงว่าติดอยู่กับวัฒนธรรมเดิมหรือมีความผูกพันกับวัฒนธรรมเดิม"¹

วินนิค (Winick) ได้อธิบายว่า "การผลักลมกลืนหมายถึงกระบวนการที่ กลุ่มคนอันมีภูมิหลังต่าง ๆ กัน แต่อยู่ในบริเวณเดียวกันได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมร่วมที่คล้าย คลึงกัน ในเรื่องหรือประเด็นกว้าง ๆ อันจะยังผลให้มีเอกภาพแก่ชาติขึ้นมา"²

พจนานุกรม ของเวบล์เตอร์ (Webster's New Word Dictionary of American Language) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "การผลักลมกลืนหมายถึงกระบวนการ ดูดซึมวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยให้เข้าสู่วัฒนธรรมหลักในสังคม"³

กล่าวโดยสรุป ในทางสังคมวิทยาการผลักลมกลืนทางวัฒนธรรมหมายถึง กระบวนการที่กลุ่มคน ซึ่งมักจะได้แก่ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มที่มีการอพยพเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ ได้มีการติดต่อกับชนกลุ่มใหญ่ในสังคมจนกระทั่งดูดซึมหรือรับเอา วัฒนธรรมของสังคมนั้นอย่าง ลุ่มบูรณ ซึ่งหมายถึงการรับเอาแบบแผนพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อของคนใน สังคมส่วนใหญ่ จนไม่มีลักษณะประจำเชื้อชาติเดิมปรากฏให้เห็น

ลักษณะของการผลักลมกลืนทางวัฒนธรรม

การผลักลมกลืนทางวัฒนธรรมมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้⁴

¹Arnold M. Rose. Sociology: The Study of Human Relation (New York: Alfred A. Knopf, 1956), pp. 557-8.

²W. Charles Winick. Dictionary of Anthropology (New York: Philosophical Library, 1956), p. 46.

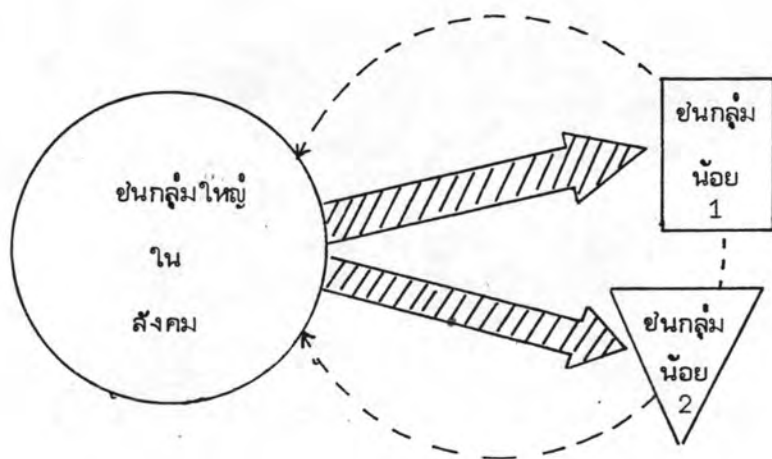
³Webster's New Word Dictionary of American Language, 2 d ed. (Springfield, Mass: G. & C. Merriam, 1972), p. 85.

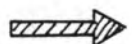

⁴ฉวีฉลดา พิษิต. ปัญหาสังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง, 2520), หน้า 156.

1. การผลั้มกล่มกล่มทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไปและใช้เวลานาน

2. การยอมรับการผลั้มกล่มกล่มจะมีหลายขั้นตอน ขั้นตอนแรกเมื่อชนกลุ่มน้อยอพยพเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่จะเป็นฝ่ายรับวัฒนธรรมจากกลุ่มใหญ่แต่ฝ่ายเดียว เรียกว่า เป็นกระบวนการแบบเอควิตี้ (One-way Process) ทั้งนี้เพราะต้องปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ในระยะต่อมาความสัมพันธ์จะเป็นแบบยูกลวิตี้ (Two-Way Process) กล่าวคือชนกลุ่มน้อยเป็นฝ่ายให้ได้ด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการที่ชาวสเปนยอมใช้ช้อนและล้อมในการรับประทานอาหาร แต่คนไทยบางคนหันไปใช้ตะเกียบในการรับประทานอาหาร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การให้และการรับไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมหรือสมดุลย์กัน ฝ่ายชนกลุ่มใหญ่มีแนวโน้มที่จะให้มากกว่ารับ และชนกลุ่มน้อยมีแนวโน้มที่จะรับมากกว่าให้

3. การผลั้มกล่มกล่มทางวัฒนธรรมมักจะเกิดขึ้นโดยไม่รู้ลั้กตัว เช่นเดียวกันที่ภาษาศิตวิทยาการเรยนรู้เรียกว่า การเรยนรู้โดยธรรมชาต (Unconscious Learning) เช่นการที่คนจีนพูดภาษาไทยได้ไม่จำเป็นต้งเกิดจากการบ้งคับ แต่เกิดจากลั้งแวล้อมหรือลั้กษณะของวัฒนธรรมที่พอจะประลั้่านกันได้ง่าย ย่อมเป็นแรงผลั้กต้งหรือแรงต้งดูดโดยธรรมชาต

 = ให้มากกว่า
 = ให้น้อยกว่า

รูปที่ 2 การให้และการรับวัฒนธรรมระหว่างชนกลุ่มน้อยและกลุ่มใหญ่

4. การกระตุ้นหรือการสนับสนุนให้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม อาจกระทำ ได้แต่ผลไม่จำเป็นต้อง เป็นไปตามเป้าหมายเสมอไป เช่นกรณีชาวมุสลิมในภาคใต้ของประเทศไทย จะต้องใช้เวลาานมากกว่าจะผสมกลมกลืน เนื่องจากมีความแตกต่างจากชาวไทยส่วนใหญ่ใน ด้านคำสอน และจารีตประเพณีอย่างเห็นได้ชัดเจน

ดังนั้น การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจึงมีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการ ที่ต้องใช้เวลาานยาวนาน ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนกว่าที่จะมีการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรมอย่างสมบูรณ์ การผสมกลมกลืนจะมีลักษณะเป็นสองทางหรือยุคลวิติ กล่าวคือ นอกจากชนกลุ่มน้อยจะเป็นฝ่ายรับวัฒนธรรมแล้ว ยังมีการให้แก่ชนกลุ่มใหญ่ด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เมื่อกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมเข้ามาอยู่ในสังคมเดียวกัน จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน แต่โดยทั่วไปแล้วจะพบว่าชนกลุ่มใหญ่จะเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่ชนกลุ่มน้อย แต่อย่างไรก็ตาม การผสมกลมกลืนทาง วัฒนธรรมจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ค่อยเรียนรู้ซึมซาบทีละน้อย และฝ่าย ที่เป็นผู้รับวัฒนธรรมจะต้องรับด้วยความยินยอมพร้อมใจ การบีบบังคับหรือเร่งรัดให้มีการยอมรับ วัฒนธรรมอาจทำได้ แต่จะไม่ประสพผลสำเร็จและอาจเกิดการต่อต้านขึ้นได้

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผสมกลมกลืน

โรเบิร์ต อี พาร์ค (Robert E. Park) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ พบว่าได้มีรูปแบบที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน ซึ่งพาร์ค (Park) ได้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นการติดต่อ (Contact)
2. ขั้นการแข่งขัน (Competition)
3. ขั้นการปรับตัว (Accommodation)
4. ขั้นการผสมกลมกลืน (Assimilation)

ขั้นตอนทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือในขั้นแรกจะมีการติดต่อ (Contact) ระหว่างชนต่างวัฒนธรรมสองกลุ่ม คือชนกลุ่มน้อย กับชนกลุ่มใหญ่ และจะนำไปสู่การแข่งขัน

(Competition) ระหว่างชนกลุ่มน้อยด้วยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน นั่นคือการเพิ่มพูนความสนิทสนมกับชนกลุ่มใหญ่ อันจะนำไปสู่การปรับตัว (Accommodation) เพื่อให้เข้ากับสังคมใหม่ หลังจากนั้นความสัมพันธ์จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายไปสู่การผสมกลมกลืน (Assimilation)¹

โพรดิพโต รอย (Prodipto Roy) ได้ทำการศึกษาการผสมกลมกลืนของชนเผ่าสโปเคน อินเดียน (Spokane Indians) พบว่าก่อนที่จะถึงขั้นผสมกลมกลืนต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ 3 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม (Acculturation) การบูรณาการทางสังคม (Social Integration) และการผสมผสานทางเชื้อชาติ (Amalgamation)²

การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม (Acculturation) หมายถึงการยอมรับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น เกิดจากการติดต่อกันระหว่างกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม กระบวนการนี้ยังไม่มี การยอมรับวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างสมบูรณ์ เป็นเพียงการรับรู้แบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มอื่น และการยอมรับจะมีระดับแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัฒนธรรม (Culture Traits) การปะทะสังสรรค์เป็นขั้นแรกของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

การบูรณาการทางสังคม (Social Integration) เป็นขั้นตอนที่สองของการผสมกลมกลืน หมายถึงการเข้าไปอยู่ในระบบสังคมของชนกลุ่มใหญ่ เช่นการเข้าโรงเรียน การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา ธุรกิจ และนันทนาการต่าง ๆ ขั้นตอนนี้จะไม่สมบูรณ์ถ้าหากชนกลุ่มน้อยแยกตัวออกจากสังคม เพราะมีความรู้สึกที่ตนแตกต่างไปจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคม

1

Robert E. Park, Race and Culture (Glencoe : The Free Press, 1950), pp. 149-151.

2

Prodipto Roy, Assimilation of the Spokane Indians, (Pullman Washington: Washington Agricultural Experiment Station, 1961), pp. 3-5.

การผสมผสานทางเชื้อชาติ (Amalgamation) นับเป็นขั้นตอนที่สามของการผสมกลมกลืน การผสมผสานทางเชื้อชาติหมายถึงการรวมกันทางด้านชีววิทยา ได้แก่การแต่งงานระหว่างเผ่าพันธุ์ กระบวนการนี้ รอย (Roy) ถือว่าเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการผสมกลมกลืนอย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการผสมกลมกลืนก็คือ การที่ชนกลุ่มใหญ่ในสังคมยอมรับชนกลุ่มน้อย แต่ถ้าชนกลุ่มน้อยยังมีความรู้สึกผูกพันกับกลุ่มของตนเองอย่างแน่นแฟ้น การผสมกลมกลืนก็จะเป็นไปอย่างช้า ๆ และไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ถ้าหากชนกลุ่มน้อยมีความแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ในด้านร่างกายและสีผิว เช่นคนนิโกรในประเทศสหรัฐอเมริกา จะทำให้การผสมกลมกลืนเป็นไปช้ายิ่งขึ้น เช่นเดียวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่นภาษา คำสั่งการ เมือง ซึ่งถ้ามีความแตกต่างกันอย่างมากก็ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการผสมกลมกลืนเช่นเดียวกัน

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการผสมกลมกลืนคือ ขนาดของชนกลุ่มน้อยและการต่อต้านไม่ยอมรับวัฒนธรรมใหม่ ชนกลุ่มน้อยที่มีขนาดเล็กจะมีการผสมกลมกลืนในอัตราที่เร็ว เพราะถูกความจำเป็นบังคับให้มีการติดต่อกับชนกลุ่มใหญ่ในสังคมบ่อยครั้งและใช้เวลานาน แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากชนกลุ่มน้อยต่อต้านหรือไม่ยอมรับวัฒนธรรมใหม่ และยึดมั่นอยู่กับวัฒนธรรมเดิม การผสมกลมกลืนก็จะเป็นไปในอัตราที่ช้ามาก หรือไม่มีการผสมกลมกลืนเกิดขึ้นเลย ตัวอย่างเช่นพวกฝรั่ง เค้ลในรัฐหลุยเซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งยังคงรักษาวัฒนธรรมทางด้านภาษาของตนไว้ แม้ว่าเวลาจะผ่านมากกว่า 200 ปีแล้วก็ตาม หรือพวก Amish ในรัฐเพนซิลวาเนีย และในรัฐอื่น ๆ ที่ยังยึดมั่นหรือผูกติดกับวัฒนธรรมเดิมจนไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ¹

การยอมรับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะเป็นผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อชนกลุ่มน้อยยอมรับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตน การยอมรับวัฒนธรรมจะเกิดขึ้น

¹ ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 6.

หลังจากได้มีการประดิษฐ์คิดค้น (Invention) และมีการแพร่กระจาย (Diffusion) ไปยังสมาชิกของสังคม การยอมรับวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ¹

1. ขั้นตระหนักรับรู้ (Awareness Stage) หมายถึงขั้นที่บุคคลทราบว่ามีสิ่งใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่เกิดขึ้นในสังคม แต่ขาดข่าวสารในรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
2. ขั้นความสนใจ (Interest Stage) ในขั้นนี้เกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีความสนใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นเพิ่มขึ้นก็จะแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม
3. ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาคุณสมบัติประโยชน์ของนวัตกรรมนั้น ๆ ว่าจะนำมาใช้ในปัจจุบัน และอนาคตได้มากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้วสิ่งตัดสินใจว่าจะทดลองใช้นวัตกรรมนั้นหรือไม่
4. ขั้นทดลอง (Trial Stage) หลังจากพิจารณาแล้ว บุคคลจะเริ่มทดลองใช้นวัตกรรมในวงแคบ ๆ ก่อน เพื่อที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับอย่างสมบูรณ์หรือไม่
5. ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง

อาจกล่าวได้ว่าการยอมรับวัฒนธรรมจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการยอมรับนวัตกรรมอื่น ๆ เพราะถือว่าบรรดาสิ่งประดิษฐ์และแนวความคิดทั้งหลายที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนก็คือวัฒนธรรมนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม การยอมรับวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมจะมีอัตราเร็วหรือช้าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะทางสังคม บุคลิกภาพของบุคคล และพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลนั้น เป็นต้น กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษา มีสถานภาพทางสังคมสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีบุคลิกภาพที่ขบถเสี่ยง มีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นผู้ที่อายุน้อยและชอบติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น รวมทั้งมีการเปิดรับสื่อมวลชนหลายประเภทหลายช่องทาง บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้จะมีการยอมรับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นได้ง่ายและใช้เวลาอันรวดเร็วกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงข้าม

¹Everett M. Rogers and F. Floyd Shoemaker, Communication of Innovation, pp. 100-101.

การเผยแพร่วัฒนธรรม นอกจากจะมีผลในทางบวกคือ การยอมรับวัฒนธรรมแล้ว ยังอาจมีผลในทางตรงข้ามคือ มีการปฏิเสธหรือต่อต้านวัฒนธรรมเกิดขึ้น เสมอ ๆ ถ้าหาก วัฒนธรรมใหม่มีแนวโน้มที่จะทำลายผลประโยชน์หรือความเคยชินของบุคคล บางครั้งอาจปฏิเสธ ทั้งหมด หรือในบางครั้งอาจเลือกสรรเอาวัฒนธรรมเพียงบางส่วนที่เห็นว่า เข้ากันได้กับแบบแผน พฤติกรรมของสังคม ตัวอย่างเช่น สังคมไทยจะรับเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ ทั้งที่เอามาใช้โดยตรงและดัดแปลง เข้ากับวัฒนธรรม ไทย จนในที่สุดจะผล่อมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมเดิม แต่จะมีการปฏิเสธวัฒนธรรมบางอย่างที่ ไม่เข้ากับแบบแผนของวัฒนธรรมไทย เช่น เรื่องการมีเสรีภาพทางเพศของประเทศตะวันตก เป็นต้น การต่อต้านจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามกลุ่มคนประเภทต่าง ๆ เช่นคนหัวเก่าหรือ ผู้สูงอายุ มักจะมีความขัดแย้งรุนแรงต่อการรับเอาวัฒนธรรมใหม่บางประเภทเข้ามา ส่วนผู้ที่ อายุน้อยหรือเป็นคนสมัยใหม่จะยอมรับวัฒนธรรมของชนกลุ่มอื่นได้ง่ายกว่า

แนวความคิดเกี่ยวกับการผล่อมกลมกลืน

ประเภทต่าง ๆ ทุกประเทศมีกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) หลายกลุ่มอาศัยอยู่ ภายในประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอำนาจในการปกครองประเทศคือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่าชน กลุ่มใหญ่ (Majority) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่แต่ไม่มีอำนาจในการปกครอง เรียกว่าชน กลุ่มน้อย (Minority) เช่นในประเทศไทย ชนกลุ่มใหญ่ก็คือคนไทย และชนกลุ่มน้อยก็คือคนจีน คนญวน คนอินเดีย ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เป็นต้น

ในทางสังคมวิทยา การพิจารณาถึงชนกลุ่มน้อยมักจะมองในแง่ความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มต่างวัฒนธรรม ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ¹

¹ อมรา พงศ์พิชญ์, "ชนกลุ่มน้อยและผู้ลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย," วารสาร วิจัยสังคม 3 (มกราคม-มิถุนายน 2523) : 3-5.

1. ความสัมพันธ์ที่ชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยพอที่จะเข้ากันได้ กล่าวคือ ชนกลุ่มน้อยมีความลำพินกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ ลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนระหว่างสองกลุ่มได้ง่าย

2. ความสัมพันธ์ที่ชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยเข้ากันไม่ได้ จะเกิดขึ้นเมื่อชนกลุ่มน้อยรู้สึกว่าถูกกีดกันและถูกเหยียดหยามจากชนกลุ่มใหญ่ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการแบ่งแยกและก่อให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น อันเป็นปัญหาสำคัญของหลายประเทศในปัจจุบั

นโยบายที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้ปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยในปัจจุบันี้ได้แก่¹

1. นโยบายแยกพวก (Segregation) เป็นวิธีการที่ชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยไม่มีการติดต่อสัมพันธ์กันต่างคนต่างอยู่ นโยบายเช่นนี้แทบจะไม่มีประเทศใดใช้ เพราะไม่สามารถแก้ปัญหากลุ่มน้อยได้

2. นโยบายบูรณาการ (Intergration) เป็นวิธีการที่ชนกลุ่มน้อยมีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มใหญ่ และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชนส่วนใหญ่ แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมเดิมของตนไว้

3. นโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) เป็นวิธีพยายามให้ชนกลุ่มน้อยค่อย ๆ ผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมกับชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นนโยบายที่ประเทศต่าง ๆ นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันี้

แนวความคิดในเรื่องการผสมกลมกลืนที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายคือ แนวความคิดของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บัณฑกร อ่อนด้า สรุปลจากข้อเขียนของ มิวตัน เอ็ม กอร์ดอน (Milton M. Gordon) ดังนี้²

1
 วัลลดา พิธิต, ปัญหาสังคม, หน้า 132.

2
 บัณฑกร อ่อนด้า, "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของชาวจีนและนโยบายต่อชาวจีน" ใน ชาวจีนในประเทศไทย, ชัดภัย บุรุษพัฒน์, บรรณาธิการ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2517), หน้า 169-170.

1. แนวความคิดในการใช้วัฒนธรรมอังกฤษเป็นหลัก (Anglo-Conformity)

คือการผล้มกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยกำหนดให้วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นหลัก เช่นประเทศสหรัฐอเมริกาตกลงใช้วัฒนธรรมของประเทศอังกฤษเป็นหลัก โดยให้กลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน วิธีที่จะดำเนินการตามนโยบายการผล้มกลมกลืนแบบนี้ก็คือ การโอนสัญชาติให้เป็นสัญชาติเดียวกัน และมีการบังคับด้านการศึกษา โดยให้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน เป็นต้น แต่วิธีการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งยังคงมีคนกลุ่มน้อยอยู่ทั่วประเทศทุกวันนี้

2. แนวความคิดในการหลอมวัฒนธรรมใหม่ (Melting-Pot) วิธีนี้สร้างขึ้น

เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของวิธีการแรก โดยค่านึงว่าถ้าจะให้มีการผล้มกลมกลืนเกิดขึ้น จะต้องนำเอาปัจจัยจากวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ มารวมกัน แล้วหล่อหลอมให้เป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา วิธีการนี้พบว่าได้ผลดีกว่าวิธีการแรก แต่มีอุปสรรคที่ชนกลุ่มน้อยต้องการรักษาวัฒนธรรมเดิมของตนเอาไว้

3. แนวความคิดในการมีวัฒนธรรมหลากหลาย (Cultural Pluralism)

เนื่องจากทั้งสองวิธีแรกนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา จึงพยายามค้นหาวิธีใหม่ ๆ มาดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม เพราะเป็นที่แน่นอนว่ากลุ่มชนต่างวัฒนธรรมกลุ่มต่าง ๆ ต้องการรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ วิธีการที่ 3 นี้คือ การดำเนินการนโยบายให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบ มีบูรณาการ (Integration) ระหว่างชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาเลิกใช้นโยบายผล้มกลมกลืนตามหลักการผล้ม (Assimilation) หันกลับมาใช้วิธีการให้กลุ่มชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันตามแนวความคิดเรื่อง การบูรณาการ (Intergation) ซึ่งเป็นวิธีการที่ชนกลุ่มน้อยมีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มใหญ่ แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมเดิมของตนไว้

นโยบายการผล้มกลมกลืนชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ที่สำคัญและมีจำนวนมากที่สุดก็คือ ชาวฮั่น ประเทศไทยเริ่มมีแนวความคิดในการผล้มกลมกลืนชาวฮั่นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2450

โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่า ชาวจีนนั้นมิใช่ชาวต่างประเทศ แต่เป็นพลเมืองไทยส่วนหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับว่าชาวจีนในประเทศไทยมีฐานะเทียบเท่ากับพลเมืองไทยโดยพฤตินัย แต่ในทางนิติบัญญัติแล้ว ชาวจีนยังมิได้มีสัญชาติไทยแต่อย่างใด¹

ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตราพระราชบัญญัติที่สำคัญ ๆ แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมนโยบายการผสมกลมกลืน ได้แก่

1. การตั้งบรรดาศักดิ์ให้แก่ชาวจีน
2. การประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร (2461)
3. การประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ

แต่ในขณะเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงพระราชอัธยาศัยความ แสดงการรังเกียจชาวจีนหลายเรื่อง เช่นอิวแห่งบูรพาภิศ โคลนติดล้อ เป็นต้น

ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะผู้หญิงจีน ในปี พ.ศ. 2455 ถึงปี พ.ศ. 2465 ตามสถิติปรากฏว่ามีผู้หญิงจีนอพยพเข้าประเทศไทย 15 เปอร์เซนต์ และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ใน ปีต่อมา² การอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากนี้ทำให้ชาวจีนรวมกลุ่มกันมากกว่าเดิม และพยายามรักษาความเป็นจีนไว้ไม่พยายามเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การรวมกลุ่มของชาวจีน ได้แก่การตั้งเป็นสมาคมลับหรืออั้งยี่ แต่เมื่อรัฐบาลออกกฎหมายอั้งยี่ (ร.ศ. 116) และกฎหมายลักษณะอาญา (ร.ศ. 127) พวกอั้งยี่จึงหายไป และเปลี่ยนมา รวมกลุ่มกันโดยการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ เช่นสมาคมภาษา สมาคมตระกูล รวมทั้งสมาคมการกุศล และสมาคมกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจต่าง ๆ³

¹ ยศัตถ์ชัย บุรุษพัฒน์, ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : สานักพิมพ์ แพรวทิพย์, 2518), หน้า 63.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

³ William. G. Skinner, Chinese Society in Thailand (New York: Cornell University Press, 1957), p. 190.

ในสมัยต่อมารัฐบาลได้ใช้นโยบายในการควบคุมชาวฮินทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อาทิ สตรีชาตินิยมและสังคมนิยม ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (2481-2487) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม อย่างเต็มที่ โดยประกาศรัฐนิยมต่าง ๆ เช่นการเปลี่ยนชื่อ การเปลี่ยนสัญชาติ และกำหนดให้ทุกคนต้องพูดและศึกษาภาษาไทยอย่างน้อยอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติของคนต่างด้าวโดยเฉพาะอีกด้วย¹

ทางด้านการเมืองชาวฮินถูกจำกัดสิทธิทางการเมืองหลายประการ เช่นในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะระบุว่าผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จะต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2520 ได้มีพระราชบัญญัติเลือกตั้งระบุนักสัญชาติของบิดาผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วย ในเรื่องนี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากคนสัญชาติไทยที่มีบิดาเป็นคนต่างด้าวมาก²

ทางด้านเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน ได้มีการจำกัดสิทธิทางด้านเศรษฐกิจของชาวฮินในประเทศไทย เช่นพระราชบัญญัติกำหนดอาชีพและวิชาชีพสำหรับคนไทย (พ.ศ. 2485-2508) ที่สงวนอาชีพบางประเภทสำหรับคนไทยโดยเฉพาะ เช่นอาชีพหมัคคุเทศก์ หรือผู้นำเที่ยวที่มีรายได้ตอบแทน เป็นต้น

การออกกฎหมายเพื่อควบคุมชาวฮินทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมนั้น นักวิชาการบางคนเห็นว่าทำให้ชาวฮินจำนวนมากไม่น้อยที่ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจำกัดสิทธิ และทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเป็นไทยโดยทางอ้อม หรืออาจกล่าวได้ว่านโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเป็นนโยบายบังคับให้กลืนชาติ (Incorporation) ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม แต่มีนักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่านโยบายดังกล่าวมีผลให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านได้เช่นเดียวกัน

¹ ทวี ธีระวงศ์เสรี, สถานการณ์ทางกฎหมายของชาวฮินในประเทศไทย

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนส์โตรี, 2517), หน้า 140-141.

² อมรา พงศ์พิชญ์, "ชนกลุ่มน้อยและผู้ลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย," หน้า 9.

ในเรื่องการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ จะเห็นว่า การที่รัฐบาลของประเทศใดจะตัดสินใจใช้นโยบายแบบใดนั้น เป็นเรื่องความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยไม่เหมือนกัน สำหรับประเทศไทยรัฐบาลทุกสมัย เห็นว่าชาวจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงมุ่งที่จะหาวิธีผสมกลมกลืนโดยออกกฎหมายจำกัดสิทธิของคนต่างด้าวและบุตรของคนต่างด้าว ทำให้ชาวจีนต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย เพื่อให้ได้สิทธิตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผลทำให้ การผสมกลมกลืนเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และอาจเนื่องมาจากการที่วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมจีนมีลักษณะใกล้เคียงกัน หรือพอที่จะผสมกลมกลืนกันได้ รวมทั้งชาวจีนและชาวไทย มีลักษณะรูปร่างหน้าตาและสีผิวคล้ายคลึงกัน จึงทำให้สามารถผสมกลมกลืนกันได้โดยไม่มีความ ขัดแย้งรุนแรงเกิดขึ้น

ภาคผนวก ข.

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่

เนื่องจากเป็นการศึกษา เรื่องการผสมกลมกลืนของชาวจีนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ เพื่อให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐาน การรวมกลุ่มกันทางด้านสังคม และการยึดถือประเพณี นับตั้งแต่อพยพเข้ามาตั้งจังหวัด เชียงใหม่ จนกระทั่งปัจจุบันนี้

การอพยพเข้ามาตั้งจังหวัด เชียงใหม่ของชาวจีน

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏว่า ชาวจีนได้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งใน ประเทศไทยบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและหัวเมืองชายทะเลมาตั้งแต่กลางสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในระยะแรกนั้น ส่วนมากเป็นพ่อค้า และมีบางส่วนที่เป็นครู หมอ และช่างฝีมืออื่น ๆ ชาวจีนเหล่านี้ได้รับความอุปถัมภ์เป็นอย่างดีจากพระมหากษัตริย์ไทย และบรรดาขุนนางที่มีความต้องการสินค้าจากประเทศจีน¹ ต่อมาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาได้มีชาวจีนอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ เนื่องจากกิตติศัพท์ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทยที่แพร่ออกไปถึงประเทศจีน ประกอบกับในระยะนี้ประเทศจีนประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ และเกิดความยุ่งยากซับซ้อนทางด้านการเมือง จึงมีชาวจีนอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นทุกที จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2309 ซึ่งเป็นเวลาที่ไกล่ละเลยกรุงเวียตนา ปรากฏว่ามีชาวจีนอยู่ในประเทศไทยถึง 6,000 คน²

¹William G. Skinner, Leadership and Power in The Chinese Community of Thailand (New York: Cornell University Press, 1958), p. 1.

²ประชุมพงศาวดาร ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 9 (พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2508), หน้า 414.

ในตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวจีนได้อพยพเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2368 - 2373) และได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2460) มีผู้รวบรวมสถิติชาวจีนในประเทศไทยว่ามีจำนวนสูงถึง 1.5 ล้านคน และมีอัตราเพิ่มสูงกว่าอัตราเพิ่มของประชากรไทยในสมัยนั้นเสียอีก¹

ระยะแรกของการอพยพในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หรือในตอนต้นศตวรรษที่ 19 ชาวจีนส่วนมากมักตั้งหลักแหล่งอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลของอ่าวไทย และตามลำน้ำสายสำคัญ ๆ มีศูนย์กลางรวมทางสังคมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งที่มีจำนวนชาวจีนถึงประมาณครึ่งหนึ่งของพลเมืองทั้งสิ้นในกรุงเทพมหานคร ในระยะครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 ชาวจีนได้กระจายออกสู่เมืองต่าง ๆ ในชนบท ทั้งนี้เพราะบรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ จึงเป็นที่ดึงดูดใจของพ่อค้าชาวจีนเป็นอย่างยิ่ง²

สำหรับภาคเหนือและจังหวัดเชียงใหม่นั้น ในปลายศตวรรษที่ 19 มีนักสำรวจชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามายังภาคเหนือของประเทศไทย เช่น คาร์ลโบค (Carl Bock) และ เจมส์ แม็คคาร์ธี (James McCarthy) เดินทางเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2424 และมีนักสำรวจอื่น ๆ อีก เช่น อาร์ชิวอลด์ รอส คอลฮูน (Archibald Rose Colquhoun) เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2428 และ เอ็ม. วาริงตัน สมิธ (H. Warrington Smyth) เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2436 นักสำรวจเหล่านี้ได้พบว่า มีพ่อค้าชาวจีนตั้งหลักแหล่งเป็นปึกแผ่นอยู่ในภาคเหนือแล้ว โดยเปิดกิจการค้าอยู่ในเมือง นอกจากกิจการค้าขายในเมืองแล้ว พ่อค้าชาวจีนยังได้เปิดกิจการค้าขายทางเรือระหว่างเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ และทำการค้าทางบกระหว่างเชียงใหม่กับมะละแหม่งด้วย³

¹William G. Skinner, *Chinese Society in Thailand.*, p. 177.

²Ibid

³อุลธิ์ ฐาปาดิ, "การกำเนิดระบบเศรษฐกิจทุนนิยมกับผลกระทบที่มีต่อสังคมชาวนาในภาคเหนือ พ.ศ. 2398 - 2475", วารสารสังคมศาสตร์ (เมษายน - กันยายน 2524),

ชาวสินท้ออพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ในระยะแรก ส่วนใหญ่มีที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง บริเวณใกล้วัดเกตุการาม และได้ขยายชุมชนมาอีกฝั่งตะวันตกคือ บริเวณถนนช้างคลาน ถนนท่าแพ และถนนวิชัยานนท์ในปัจจุบัน¹ ชุมชนชาวสินท้อในจังหวัดเชียงใหม่ได้รวมกันเป็นปึกแผ่น มีการจัดตั้ง โรงเรียนสินฮิ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 (ดูเรื่อง โรงเรียนสินฮิ้นเชียงใหม่) เพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษาทางด้านภาษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่บุตรหลานของตน ชาวสินท้ออพยพเข้ามาครั้งแรกส่วนใหญ่จะเป็นชาย ผู้หญิงสินท้อจะอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1² ชายสินท้อได้สมรสกับหญิงชาวพื้นเมือง มีบุตรหลานสืบตระกูลและสร้างชื่อเสียงให้กับเมืองเชียงใหม่มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ต่อมาเมื่อมีทางรถไฟใหม่ถึงจังหวัดเชียงใหม่ใน พ.ศ. 2464³ ได้มีชาวสินท้ออพยพเข้ามาจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะพวกสินแต่จีว ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว เชียงใหม่ได้มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้พ่อค้าชาวสินแต่จีวซึ่งไหลเข้ามาเป็นอันมาก นอกจากสินแต่จีวแล้ว ยังมีชาวสินฮ้อ ซึ่งเดินทางเข้ามาทางบกโดยผ่านมาจากภาคเหนือของประเทศไทยแล้วมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

¹ ปราณี ศิริธร ณ พัทลุง, ผู้บุกเบิกแห่งเชียงใหม่ (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ป๋อง, 2523), หน้า 176 - 177. :

² วรภา บุรุษพัฒน์, "ความเป็นมาของชาวสินท้อในประเทศไทย" ชาวสินท้อในประเทศไทย, ชลัดภัย บุรุษพัฒน์, บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพญา, 2517), หน้า 28.

³ อุทิศ ฐาติ, "การกำเนิดระบบเศรษฐกิจทุนนิยมกับผลกระทบที่มีต่อสังคมชาวนาในภาคเหนือ พ.ศ. 2398 - 2475", หน้า 51.

การประกอบกิจการค้าที่สำคัญของชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ กิจการโรงสี โรงเลื่อย การค้าขายเครื่องอุปโภคบริโภค การทำเหมืองแร่ การทำป่าไม้ และการค้าขายของป่า เป็นต้น ชาวจีนเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถตั้งตัวและมีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยได้อย่างรวดเร็วกว่าชาวพื้นเมืองโดยทั่วไป ในระยะแรก ๆ ชาวจีนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากเจ้าเชียงใหม่และขุนนางจากส่วนกลาง ให้ได้รับสิทธิพิเศษในทางการค้าและผูกขาดภาษีอากร เป็นเจ้าภาษีนายอากร และได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์หลายราย เช่น หลวงจีนนิกรกิจ หลวงอนุสารสุนทร เป็นต้น¹ เนื่องจากผู้ปกครองบ้านเมืองมีความเห็นว่าชาวจีนมีความฉลาดอดทนมากกว่าคนพื้นเมือง ดังความในจดหมายเหตุที่พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมขุนลุ่มมต อมรพันธุ์ ถึง พระยวงษาอนุประพันธ์ ว่า "ชาวเชียงใหม่กับคนไทยก็ไม่ได้ดะไรกันนัก คือในทางการค้าแล้วชาวต่างประเทศไม่ได้เป็นแน่ ความคิดนี้อยู่อย่างล้นมาก คิดแต่จะหาเลี้ยงชีพในคราวหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่คิดก่อร่างสร้างตัวให้บริบูรณ์ตลอดถึงบุตรหลานของตนเหมือนชาวยุโรปหรือจีน"² ดังนั้น ชาวจีนจึงได้รับการสนับสนุนจนกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อระบบธุรกิจการค้าในจังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งบัดนี้มีหลายตระกูลซึ่งเป็นผู้นำทางด้านธุรกิจ เช่น ตระกูลนิมมานเหมินทร์ ตระกูลยุติมา และตระกูลชินวัตร เป็นต้น บรรพบุรุษของตระกูลเหล่านี้ล้วนเป็นชาวจีนทั้งสิ้น³

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จังหวัดเชียงใหม่มีฐานะเป็นเมืองใหญ่ และเป็นเมืองที่มีความเจริญรองจากกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีความมั่นคงในด้านพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม และหัตถกรรม เป็นศูนย์กลางของการศึกษา

¹ ฐิติ ฐยาติ. เรื่องเดียวกัน, หน้า 50

² กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร, เอกสารวิยาการที่ 5 กษ. 12 : 1/1 พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมขุนลุ่มมตอมรพันธุ์ ถึง พระยวงษาอนุประพันธ์, ที่ 24/1244 ลงวันที่ 9 มกราคม รศ. 128.

³ ปราณี ศิริธร ณ. วัลลภ, ผู้บุกเบิกเชียงใหม่ หน้า

การปกครอง ธุรกิจการค้า และการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือ นอกจากนี้ จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีภูมิประเทศที่สวยงาม อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มีผลผลิตทางด้านเกษตรกรรม ที่ดี เต็ม และมีวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม บัณฑิตเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามา ลงทุนในธุรกิจหลายประเภท และบรรดานักลงทุนส่วนใหญ่ มักเป็นบุคคลที่มีเชื้อสายจีน ทั้งนี้ เพราะเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไปว่า ชาวจีนเป็นผู้นิยมในการลงทุน และมีความกล้าเสี่ยงใน ด้านธุรกิจ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า มีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ล้ำเหตุเพราะบัณฑิตดึงดูดต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

แหล่งชุมชนชาวจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

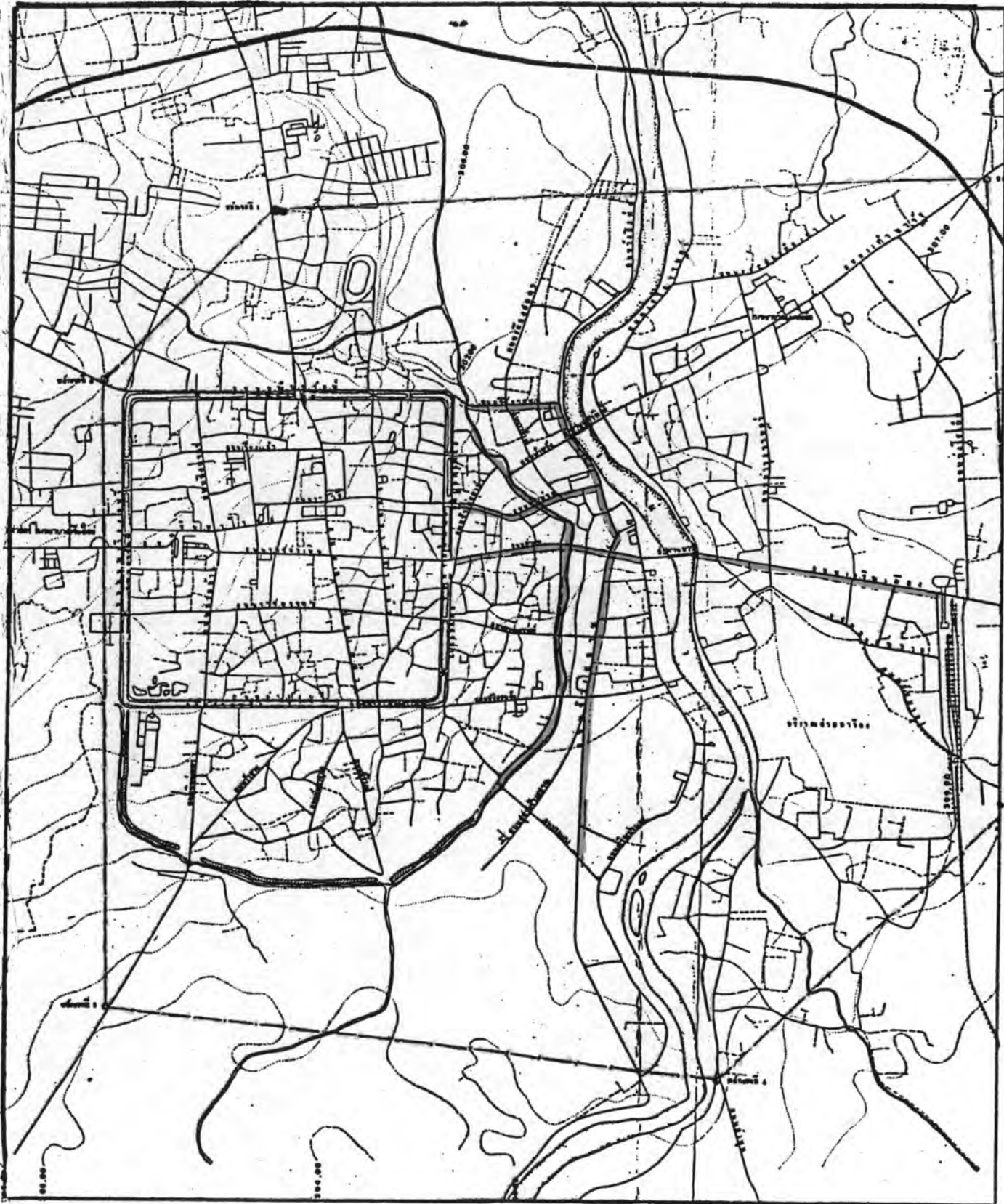
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นแหล่งชุมชนที่หนาแน่น เป็นที่ตั้งของสำนักงานราชการ สำนักงานศึกษา และเป็นศูนย์รวมของธุรกิจต่าง ๆ มีประชากร 107,429 คน ในเนื้อที่ 1,700 กิโลเมตร (กำลังอยู่ในระหว่างขยายเขตเทศบาลเป็น 4,000 กิโลเมตร)¹

เทศบาลนครเชียงใหม่แบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล ได้แก่

1. ตำบลศรีภูมิ
2. ตำบลพระสิงห์
3. ตำบลหายยา
4. ตำบลช้างคลาน
5. ตำบลช้างม่อย

แหล่งการค้าภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ตามความยาวของถนนสายต่าง ๆ ทางภาคตะวันตกของแม่น้ำปิง บริเวณถนนท่าแพ ถนนช้างม่อย และถนนวิชัยานนท์ บริเวณนี้ เป็นแหล่งการค้าที่คับคั่งมีทั้งการค้าปลีกและค้าส่ง ส่วนบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ตั้งแต่สะพานนวรัฐไปจนถึงสถานีรถไฟเชียงใหม่ เป็นแหล่งการค้าที่สำคัญและมีชื่อเสียงมา

¹ ข้อมูลจากเทศบาลนครเชียงใหม่ มิถุนายน, 2524.

แผนที่แสดงเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

- เขตเทศบาล
- แหล่งชุมชนชาวจีน

- ถนนสายหลัก, ถนน
- ถนนรอง
- ถนน
- ถนน
- ถนน
- ถนน
- ถนน

นาน แหล่งที่อยู่อาศัยหรือชุมชนชาวสินซึ่งมีอยู่หนาแน่นในบริเวณที่เป็นแหล่งการค้า หรืออยู่ใน บริเวณ 3 ตำบล คือ ตำบลอ่างคลาน ตำบลอ่างม้อย และตำบลวัดเกตุ (ดูแผนที่ประกอบ หน้า 131).

จำนวนชาวสินต่างด้าว

ปัจจุบันยังไม่มีการสำรวจว่ามีจำนวนประชากรที่เป็นชาวสิน หรือบุคคลที่มีเชื้อสาย สินร้อยละเท่าไรของจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ แต่สำหรับชาวสินต่างด้าว นั้น จากสถิติของแผนกทะเบียนคนต่างด้าว กองกำกับภูธรเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - 2524 มีจำนวนดังนี้

ตารางแสดงจำนวนคนต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - 2524*

ปี	ชาย	หญิง	รวม
2522	1,345	455	1,800
2523	1,275	485	1,760
2524	1,219	469	1,688

* ที่มา แผนกทะเบียนคนต่างด้าว กองกำกับการตำรวจภูธรเชียงใหม่

จากตัวเลขสถิติดังกล่าวจะเห็นว่า จำนวนชาวสินต่างด้าวมีแนวโน้มลดลงทุกปี สำหรับจำนวนชาวสินต่างด้าวที่เป็นหญิงมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด ส่วนการที่จำนวนชาวสินต่างด้าวมีแนวโน้มลดลงโดยทั่วไปนั้น มาจากสาเหตุ 3 ประการคือ

1. ตาย
2. ย้ายออก
3. แปลงสัญชาติ

เนื่องจากชาวสินต่างด้าวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ คือ มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

ดังนั้น การตายจึงเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้จำนวนข่าวสึนต่างตัวลดลง อัตราการตายในปี พ.ศ. 2522 ตาย 51 ราย ปี พ.ศ. 2523 มี 69 ราย และในปี พ.ศ. 2524 ตาย 45 ราย ส่วนการย้ายออกและการแปลงสัญชาตินั้นพบน้อยมาก¹

การรวมกลุ่มทางสังคม

ข่าวสึนได้ชื่อว่า เป็นผู้มีนิสัยชอบรวมกลุ่ม ลักษณะการรวมกลุ่มของข่าวสึนนั้น แล่วง รัตนมงคลมาค่า กล่าวไว้ว่า "การรวมกลุ่มของข่าวสึนเกิดจากความผูกพันทางสังคมและความจำเป็นในสังคม ซึ่งได้แก่ความผูกพันทางเผ่าตระกูล ความผูกพันทางถิ่นฐาน และภาษาพูด ความผูกพันทางคำล่สนา ความเชื่อและความผูกพันทางวัฒนธรรม²

นับตั้งแต่อดีตเมื่ออพยพเข้ามา ข่าวสึนในจังหวัดเชียงใหม่ได้อยู่รวมกันเป็นกลุ่มทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ย่านตำบลวัดเกต ทั้งนี้เพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในบรรดาข่าวสึนด้วยกันเอง ครั้นต่อมาเมื่อข่าวสึนอพยพเข้ามามากขึ้น ความสัมพันธ์จึงมีลักษณะเป็นแบบแผน มีกฎเกณฑ์มากขึ้น เช่น มีการจัดตั้งสมาคมหรือสโมสร มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรม มีการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการส่งเสริมช่วยเหลือข่าวสึนด้วยกันเอง และต่อมาได้ขยายไปถึงการช่วยเหลือชุมชนเชียงใหม่โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ คำล่สนาอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบกิจการทางคำล่สนาและประเพณี เช่น คำล่เจ้าต่าง ๆ เป็นต้น

โรงเรียนสึนในจังหวัดเชียงใหม่

เนื่องจากการศึกษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้นชนกลุ่มน้อย เช่น ข่าวสึนในเมืองไทยที่ต้องการธำรงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้

¹ ข้อมูลจาก แผนกทะเบียนคนต่างด้าว กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ เดือนกรกฎาคม 2525.

² แล่วง รัตนมงคลมาค่า, "อนาคตของล่มาคมสึนในประเทศไทย" ใน ข่าวสึนในประเทศไทย, หน้า 236.

จำเป็นต้องอาศัยสถาบันการศึกษาเป็นเครื่องถ่ายทอดวัฒนธรรมร่วมกับสถาบันอื่น เช่น สถาบันครอบครัว เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่ามีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีชาวจีนอาศัยอยู่ ในจังหวัดเชียงใหม่ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีชาวจีนอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก และต่างก็ประกอบธุรกิจอย่างเป็นลำเป็นสัน จึงมีผู้คิดจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นมาเพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษาทางด้านภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีแก่บุตรหลานของตน

โรงเรียนจีนแห่งแรกในจังหวัดเชียงใหม่ ชื่อโรงเรียนฮั่วเอง ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 โดยนักธุรกิจชาวจีนผู้หนึ่ง ชื่อ นายต๋ยง แซ่แต้ ต่อมากิจการโรงเรียนสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงใหม่ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ชาวจีนในสมัยนั้นนิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนจีนเป็นจำนวนมาก จึงมีผู้จัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นอีกแห่งหนึ่งชื่อโรงเรียน ฮั่วเคี้ยว แต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2475 นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลได้เปลี่ยนไป รัฐบาลได้สั่งเพิกถอนใบอนุญาตโรงเรียนจีนทั่วประเทศ เป็นเหตุให้โรงเรียนจีนทั้ง 2 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ต้องปิดกิจการลงไปด้วย จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลง ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2488 แต่ดำเนินการได้เพียงปีเดียวก็ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เนื่องจากทำผิดระเบียบของทางราชการ แต่ด้วยความพยายามของชาวจีนในการที่จะให้การศึกษาภาษาจีนแก่บุตรหลานของตนยังไม่ยุติลง จึงได้มีผู้คิดจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2491 ชื่อโรงเรียนชินเชิง การบริหารโรงเรียนนี้ในระยะแรกต้องเผชิญกับปัญหานานาประการ แต่ด้วยความสามารถของผู้บริหาร ตลอดจนได้รับการสนับสนุนด้านกำลังทรัพย์จากชาวจีนในเชียงใหม่ จึงทำให้โรงเรียนจีนแห่งนี้ดำเนินการอยู่ได้จนกระทั่งทุกวันนี้ นอกจากโรงเรียนชินเชิงแล้ว ในปัจจุบันยังมีโรงเรียนจีนเปิดดำเนินการอยู่อีก 2 แห่ง คือ โรงเรียนช่องฟ้า ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2492 และโรงเรียนวณิชบำรุง ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2503 สำหรับโรงเรียนวณิชบำรุงเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง¹

¹ "ประวัติย่อโรงเรียนจีนในเชียงใหม่", ที่ระลึกพิธีเปิดอาคารเรียน ร.ร. ช่องฟ้า ร.ร. ชินเชิง ร.ร. วณิชบำรุงวิทยา (ม.ป.ท., 2525), หน้า 20 - 25.

ในด้านกาบริหารโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง อยู่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิ
 ฮ่องฟ้า ฮินเฮง วาณิชบำรุง โดยมีคณะกรรมการของมูลนิธิเป็นผู้รับผิดชอบบริหารงานโรงเรียน¹
 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาภาษาจีนในจังหวัดเชียงใหม่มีการรวมตัวกันอย่างเป็นปึกแผ่น ภายใต้
 การบริหารงานขององค์การเดียวกัน

ปัจจุบันโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ได้ย้ายจากที่ตั้งเดิมในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่
 ออกไปตั้งอยู่ในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากที่เดิมมีความคับแคบ
 และทางมูลนิธิต้องการให้เข้าที่ดินสร้างเป็นศูนย์การค้า เพื่อนำรายได้มาใช้จ่ายในการบำรุง
 มูลนิธิ และนอกจากนี้ยังต้องการรวมโรงเรียนซึ่งตั้งอยู่กระจัดกระจายนั้น เข้ามาอยู่ใน
 บริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อสะดวกในการบริหารงาน ทางมูลนิธิได้อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน
 และครูที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยจัดรถบริการรับส่งเป็นประจำทุกวัน

จำนวนนักเรียน

จากสถิติเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2525 โรงเรียนทั้ง 3 แห่ง มีจำนวนนักเรียน
 ดังนี้²

1. โรงเรียนฮินเฮง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน
 ปลาย 202 คน นักเรียนหญิง 154 คน รวม 356 คน
2. โรงเรียนฮ่องฟ้า เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน
 ปลาย 148 คน นักเรียนหญิง 120 คน รวม 268 คน
3. โรงเรียนวาณิชบำรุง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี
 นักเรียนปลาย 39 คน นักเรียนหญิง 30 คน รวม 69 คน

จากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง จะเห็นว่านักเรียนมีจำนวนลดน้อย
 ลงในระดับมัธยม ซึ่งจากการสังเกตและสอบถาม พบว่าชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่มีนิสัย
 บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของมิชชันนารีหรือโรงเรียนฝรั่งและโรงเรียนไทยมากขึ้น

¹ เรื่องเดียวกัน.

² สถิติของแผนกการศึกษาธิการอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ธันวาคม 2525.

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบันได้ลดจำนวนชั่วโมงการสอนภาษาจีนลงเหลือสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง นอกจากนี้ชาวจีนยังมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป จึงเห็นว่าภาษาจีนไม่มีความจำเป็นในการเรียนระดับสูง เมื่อเทียบกับภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนนักเรียนดังกล่าวนี้มิได้มีเฉพาะนักเรียนที่เป็นบุตรหลานชาวจีนเท่านั้น นโยบายของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง หรือของมูลนิธิมีความมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาแก่เยาวชนในเชียงใหม่โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ คำล่ณา อีกด้วย

สมาคมและสโมสรของชาวจีน

ชาวจีนในเชียงใหม่มีการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม ซึ่งจำแนกประเภทได้ดังนี้

1. สมาคมตระกูล มี 2 สมาคม ได้แก่ ตระกูลลิ้ม และ ตระกูลตัน
2. สมาคมท้องถิ่นและภาษาพูด มี 2 สมาคม ได้แก่ สมาคมจีนเตี้ยเฮี้ย

และ สมาคมฮากกา

3. สมาคมอาชีพ และ ธุรกิจ มี 2 สมาคม ได้แก่ สมาคมพ่อค้าจีนเชียงใหม่และสมาคมลูกค้าสำเภา

4. สมาคมศิษย์เก่า มี 1 สมาคม ได้แก่ สมาคมศิษย์เก่าของฟ้า

การรวมกลุ่มกันเป็นสมาคมของชาวจีนในเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ต่างกัน เช่น สมาคมตระกูล มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในหมู่เครือญาติที่ไกลแ่ และ เพื่อประกอบกิจกรรมต่อบรรพบุรุษเดียวกัน เช่น ร่วมเซ่นไหว้ตามเทศกาล เป็นต้น

สำหรับสมาคมท้องถิ่นและภาษาพูดนั้น เนื่องจากชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นจีนแต้จิ๋ว ดังนั้นสมาคมท้องถิ่นและภาษาพูดของชาวจีนแต้จิ๋วจึงมีมากที่สุด การจัดตั้งสมาคมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างชาวจีนที่มาจากท้องถิ่นหรือพูดภาษาเดียวกัน เพื่อร่วมมือกิจกรรมต่าง ๆ ของบรรดาสมาชิก เช่น งานศพ และงานแต่งงาน นับเป็นกิจกรรมเล็ก ๆ ไม่มีกิจกรรมหลักที่สำคัญ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกจะต้องเสีย

ค่าบำรุงปีละ 100 บาท บัณฑิตชั้นนี้สถานภาพของสมาคมประเภทนี้ในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มเสื่อมลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการได้แก่¹

1. มีสมาชิกน้อย สมาคมหนึ่ง ๆ มีสมาชิกไม่เกิน 200 คน แสดงให้เห็นถึงความไม่สนใจ และไม่เห็นความจำเป็นในการเข้าร่วมสมาคมของชาวสิ้นในจังหวัดเชียงใหม่
2. ขาดทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน เนื่องจากมีสมาชิกน้อย และผู้มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยมักจะไม่ให้การสนับสนุนด้านการเงิน เพราะเห็นว่าสมาคมได้อำนวยผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ
3. กรรมการดำเนินงานของสมาคมขาดกำลังใจในการทำงาน เพราะไม่มีรายได้ตอบแทน จึงไม่มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกีฬา หรือดนตรี เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชาวสิ้นด้วยกัน

นอกจากสมาคมแล้วยังมีสโมสรต่าง ๆ เช่น สโมสรพานิชย์สินแห่งจังหวัดเชียงใหม่ การตั้งสโมสรมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของชาวสิ้นและชาวไทยโดยทั่วไป ส่วนมูลนิธินั้นมีหลายมูลนิธิด้วยกัน เช่น มูลนิธิเชียงใหม่ล่ำมคคิการกุศล การดำเนินงานของมูลนิธิต่าง ๆ มักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งทางด้านการศึกษาและสาธารณกุศลต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ คำสอน

คำสอน ความเชื่อ และประเพณี

ชาวสิ้นในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่นับถือคำสอนพุทธ ทั้งนิกายหินยาน และมหายาน นอกจากชาวสิ้นที่มาจากมณฑลยูนนาน หรือจีนฮ่อเท่านั้น ที่นับถือคำสอนอิสลาม ชาวสิ้นมักนิยมไปทำบุญตามวัดต่าง ๆ ทั้งวัดไทยและวัดจีน (สำหรับวัดจีนในจังหวัดเชียงใหม่มีเพียง 1 แห่ง) และยังนิยมบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ เทพเจ้าที่ชาวสิ้นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เคารพบูชาได้แก่

¹ สัมภาษณ์ ย. แต้เตีย, ผู้จัดการเจ้ากวณัฐเปี้ย ถนนข่วงเมรุ อำเภอเมืองเชียงใหม่, 27 พฤษภาคม 2526.

1. เจ้าแม่กวนอิม เป็นเทพที่ชาวจีนนิยมบูชากันมาก ถือว่าสามารถลดอันตรายให้บุตร ให้มีความมั่งคั่งร่ำรวย และปลอดภัย
2. กวนอู เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์
3. ปู่เฒ่ากง เป็นเทพเจ้าที่ชาวจีนโหล่นิยมบูชา เพราะเป็นเทพที่คอยช่วยเหลือคนเดินทางทางทะเลอันสืบเนื่องมาจากนิยายจีนโหล่น
4. พระกัมมเจ้าที่ ทำด้วยสังข์ไม้ เขียนหนังสือไว้ตรงกลางว่า "พระกัมมไทยจีน" ตั้งไว้กับพื้นดินในฐานะเป็นเจ้าของท้องที่ หรือที่ดินที่อาศัยอยู่ พระกัมมเจ้าที่มักจะมีไว้ในบ้าน ส่วนเทพเจ้าอื่น ๆ ชาวจีนจะสร้างศาลให้เป็นที่สิงสถิตย์

ปัจจุบัน ในจังหวัดเชียงใหม่มีศาลเจ้าที่ได้รับการจดทะเบียนจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 7 แห่งคือ¹

1. ศาลเจ้าปู่เฒ่ากง
2. ศาลเจ้ากวนอู๋เขี้ยว
3. ศาลเจ้าแม่ทับทิม
4. ศาลเจ้าแม่จอมทอง
5. ศาลเจ้าหงส์เติกตั้ง
6. สถานวิปัสสนารามเองฮั่ว
7. ศาลเจ้าเทียนอกตั้ง

สำหรับศาลเจ้า นอกจากจะเป็นที่ชาวจีนนิยมไปเซ่นไหว้เจ้าหรือทำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ และในวันพระแล้ว ยังเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของชาวจีนสูงอายุ ซึ่งนิยมไปตีมน้ำชา พูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารกันและอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาจีนที่ทางศาลเจ้ารับเป็นประจำ

ส่วนประเพณีที่สืบเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ยังคงนิยมปฏิบัติกันอยู่ ได้แก่²

¹ ข้อมูลจากแผนกปกครอง ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2523.

² สัมภาษณ์ ย. แซ่เตีย.

1. วันเอ็งเม้ง เป็นวันที่มีการเล่นที่ฝังศพของบรรพบุรุษ ตรงกับวันที่ 5 เมษายน ของทุกปี
2. วันล่ำรทอนมล้าง ตรงกับวันที่ 5 เดือน 5 (ของจีน) เป็นการรำลึกถึงกวี ตูจ้งวัน ซึ่งอยู่ในราชวงศ์ฉิว¹ วันนี้อาวซินจะเล่นไหว้ด้วยขนมล้าง และบ๊ะจ่าง ซึ่งเป็นของ คาวยัดหนึ่ง
3. วันล่ำรทกลางปี ตรงกับวันที่ 5 เดือน 7 (ของจีน) เป็นวันเล่นไหว้บรรพบุรุษ ในบ้าน และเล่นผีไม่มีญาติ
4. วันล่ำรทพระสังหาร ตรงกับวันที่ 15 เดือน 8 (ของจีน) มีการไหว้พระสังหาร ด้วยผลไม้ และขนมที่ทำด้วยแป้งข้าวเหนียว
5. เทศกาลกินเจ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 10 เดือน 9 (ของจีน) การกินเจ นี้โดยมากมักจะนิยมปฏิบัติกันในหมู่ผู้สูงอายุ
6. วันล่ำรทขนมอี๋ หรือขนมบัวลอย ตรงกับวันที่ 21 หรือ 22 ของเดือน ธันวาคมทุกปี เป็นวันเริ่มฤดูหนาว มีการเล่นบรรพบุรุษและอวยพรแก่ญาติผู้ใหญ่
7. วันสิ้นปี ตรงกับเดือนที่ 12 วันที่ 30 บางปีอาจตรงกับวันที่ 29 ซึ่งเรียกกัน ว่า วันล้าง ขาวซินจะทำความสะอาดบ้านเรือน ประตูตอกแต่งบ้านให้สวยงาม ชาวระหมี่สิ้น ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายได้แล้ว ต้องให้เงินแก่ญาติผู้ใหญ่ และญาติผู้ใหญ่ต้องให้เงินแก่เด็ก โดยห่อกระดาษแดง เรียกว่า เต๊ะเฮีย
8. วันขึ้นปีใหม่ หรือวันตรุษจีน ตรงกับวันที่ 1 เดือน 1 เป็นวันที่ลูกหลานเลี้ยง ของชาวซิน ชาวซินในจังหวัดเชียงใหม่จะพากันหยุดงาน ปิดร้านและพากันออกไปเที่ยวเตร่ เพื่อเป็นการพักผ่อนหลังจากตรากตรำงานมาแล้วตลอดปี

¹ เลียง เล่เตียรลู่ต, ประวัติวัฒนธรรมจีน (พระนคร : โรงพิมพ์ลิ้มมานมิตร, 2510), หน้า 284.

จากการศึกษาถึงลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมของชาวบ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการรวมกลุ่มทางสังคม การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัด มีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การรวมกลุ่มกันจะมีลักษณะหลวม ๆ ความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนลดลง และการปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมก็ได้เปลี่ยนไปตามเหมาะสมและความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนี้ คาดว่าจะเป็นสิ่งที่เข้าอำนวยความสะดวกแก่การผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยอย่างสมบูรณ์ในอนาคต

การคำนวณ ๓

แบบสัมภาษณ์

พฤติกรรมกาารสื่อสารและการผลั่มกมลกลกันเข้ากับวัฒนธรรมไทย : ศึกษาเฉพาะ
ชาวสิ้น ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 คำลั่่นา

พุทธ

คริสต์

อิสลาม

อื่น ๆ (ระบุ).....

1.4 ท่านเกิดที่ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ประเทศ.....

1.5 สถานภาพลั่มรส

โสด

แต่งงานแล้ว

หย่า

หม้าย

อื่น ๆ (ระบุ).....

1.6 เชื้อชาติ และสัญชาติของบิดามารดา

สัญชาติ

เชื้อชาติ

ไทย สิ้น อื่น ๆ (ระบุ)

ไทย สิ้น อื่น ๆ (ระบุ)

ก. บิดา

.....

ข. มารดา

.....

1.7 ท่านเป็นบุตรคนที่.....ของครอบครัว

1.8 การศึกษาของท่าน

- อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
- อ่านออกเขียนได้
- อ่านออกเขียนไม่ได้
- จบชั้นประถมศึกษา
- จบชั้นมัธยมศึกษา
- จบอาชีวศึกษาระดับ
- จบอุดมศึกษาระดับ
- กำลังเรียนระดับ

1.9 ท่านเคยเรียนภาษาจีนหรือไม่

- เคยเรียน
- ไม่เคยเรียน

1.10 ถ้าเรียน เรียนที่ใดและนานเท่าใด

<u>สถานที่เรียน</u>	<u>ช่วงเวลาเรียน (ปี)</u>
☐ ในประเทศจีนเรียน.....
☐ เรียนในเวลาพิเศษ.....
☐ เรียนจากต่างประเทศ (ระบุ).....

1.11 ท่านมีความรู้ภาษาจีนมากน้อยเพียงใด

- ไม่มีเลย
- พูดได้แต่อ่านเขียนไม่ได้
- พออ่านออกแต่เขียนไม่ได้
- พออ่านออกเขียนได้
- อ่านและเขียนใช้การได้

1.12 ปัจจุบันท่านมีอาชีพอะไร

- รับราชการ (พลเรือน ทหาร ตำรวจ รัฐวิสาหกิจ)
- ค้าขาย
- งานธุรกิจ และบริการ (งานธนาคาร งานก่อสร้าง เดินรถ ฯลฯ)
- ทำงานในสถานประกอบการของเอกชน (ร้านค้า บริษัท ครัว
โรงเรียนราษฎร์)
- อื่น ๆ (ระบุ)

1.13 ท่านมีรายได้เดือนละประมาณ บาท

1.14 กรณีที่ท่านยังศึกษาอยู่ผู้ปกครองของท่านมีรายได้ประมาณเดือนละ
..... บาท

ตอนที่ 2 ความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน

2.1 ในละแวกบ้านที่ท่านอาศัยอยู่มีครอบครัวชาวจีนหนาแน่นเพียงไร

- หนาแน่นมาก (ประมาณ 80 ขึ้นไป ของคนในละแวกนั้น)
- หนาแน่นปานกลาง (ประมาณ 60-80 ของคนในละแวกนั้น)
- ไม่หนาแน่น (ประมาณ 30-60 ของคนในละแวกนั้น)
- มีน้อยมาก (ต่ำกว่า 10-30 ของคนในละแวกนั้น)
- ไม่มีเลย

2.2 ถ้าท่านมีโอกาสเสื่อได้ ท่านจะปลูกบ้านอยู่ที่ใด

- ที่ที่มีคนจีนทั้งหมด
- ที่ที่มีคนจีนเป็นส่วนมาก
- ที่ที่มีคนจีนพอ ๆ กับคนไทย
- ที่ที่มีคนไทยเป็นส่วนมาก
- ที่ที่มีคนไทยทั้งหมด

2.3 เมื่อท่านอยู่ท่ามกลางคนจีนล้วน ๆ ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

- รู้สึกสบายใจมาก
- รู้สึกสบายใจพอควร
- เฉย ๆ
- รู้สึกอึดอัดใจพอควร
- รู้สึกอึดอัดใจมาก

2.4 ถ้าท่านมีโอกาสเลือกได้ ท่านจะเลือกทำงานที่ใด

- ที่ที่ทุกคนจีนทั้งหมด
- ที่ที่ทุกคนจีนเป็นส่วนมาก
- ที่ที่ทุกคนจีนพอ ๆ กับคนไทย
- ที่ที่คนไทยเป็นส่วนมาก
- ที่ที่คนไทยทั้งหมด

2.5 ปัจจุบันเพื่อสนิทที่ท่านสามารถปรับทุกข์ด้วยกันได้และเคยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอ เป็นเพื่อนคนจีนและคนไทยมากน้อยเพียงไร

- เป็นคนจีนทั้งหมด
- เป็นคนจีนส่วนมาก
- เป็นคนจีนพอ ๆ กับคนไทย
- เป็นคนไทยส่วนมาก
- เป็นคนไทยทั้งหมด

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการสื่อสาร

3.1 ท่านฟังวิทยุหรือไม่

- ฟัง
- ไม่ฟัง

3.2 ถ้าฟัง ฟังบ่อยแค่ไหน

- ทุกวัน
- บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง)
- นาน ๆ ครั้ง (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือน้อยกว่า)

3.3 ถ้าท่านไม่ฟังวิทยุเลยเพราะ

- ไม่มีวิทยุฟัง
- ไม่มีเวลาฟัง
- ไม่จำเป็น เพราะทราบข่าวจากญาติและเพื่อน
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.4 ท่านอ่านหนังสือพิมพ์หรือไม่

- อ่าน
- ไม่อ่าน

3.5 ถ้าท่านอ่าน อ่านบ่อยแค่ไหน

- ทุกวัน
- บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง)
- นาน ๆ ครั้ง (สัปดาห์ละ 1 ครั้งหรือน้อยกว่า)

3.6 ถ้าท่านไม่อ่านหนังสือพิมพ์เลยเพราะ

- ไม่มีเวลาอ่าน
- อ่านไม่ออก
- ไม่จำเป็นต้องอ่านเพราะทราบข่าวสารจากญาติและเพื่อน
- อื่น ๆ ระบุ

3.7 ท่านดูโทรทัศน์หรือไม่

- ดู
- ไม่ดู

3.8 ถ้าดู ดูป๋อยแคไหน

- ทุกวัน
- บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง)
- นาน ๆ ครั้ง (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือน้อยกว่า)

3.9 ถ้าทำไม่ได้ดูโทรทัศน์เลยเพราะ

- ไม่มีเครื่องรับ
- ไม่มีเวลาดู
- ไม่จำเป็นเพราะทราบข่าวล้าระจากญาติหรือเพื่อน
- อื่น ๆ (ระบุ)

3.10 ทำนดูภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์หรือไม่

- ดู
- ไม่ดู

3.11 ถ้านทำนดู ดูป๋อยแคไหน

- ทุกวัน
- บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง)
- นาน ๆ ครั้ง (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือน้อยกว่า)

3.12 ถ้าทำนไม่ดูภาพยนตร์ ตามโรงภาพยนตร์เพราะ

- ไม่มีเวลา
- ดูภาพยนตร์ทางโทรทัศน์
- บ้านอยู่ไกลจากโรงภาพยนตร์
- อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 4 การผล่มกมลกลืนทางวัฒนธรรม

4.1 บัจจุบันทำนใช่ชื่อล่กุลเป็นไทยหรือไม่

- ใช่
- ไม่ใช่

4.2 ถ้าใช้ ใช้ในสังคมใด

- ชื่อตัวเป็นไทยแต่นามสกุลจีน
- ชื่อตัวจีนแต่นามสกุลไทย (อาจได้ดำเนินการสมัคร)
- ชื่อตัวและชื่อสกุลภาษาไทย
- อื่น ๆ (ระบุ)

4.3 ถ้าท่านไม่เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลเป็นไทยเพราะ

.....

.....

4.4 ท่านได้ใช้ภาษาจีนและภาษาไทยมากน้อยเพียงใดในการพูดกับคนในครอบครัวของท่าน

	ภาษาจีนทั้งหมด	ภาษาจีนส่วนใหญ่	ภาษาจีนพอ ๆ กับไทย	ภาษาไทยส่วนใหญ่	ภาษาไทยทั้งหมด
ก. พูดกับบิดา	☐	☐	☐	☐	☐
ข. พูดกับมารดา	☐	☐	☐	☐	☐
ค. พูดกับสามี	☐	☐	☐	☐	☐
ง. พูดกับภรรยา	☐	☐	☐	☐	☐
จ. พูดกับบุตร	☐	☐	☐	☐	☐
ฉ. พูดกับพี่น้อง	☐	☐	☐	☐	☐

4.5 ท่านคิดว่าบุตรหลานของท่านในอนาคต มีความจำเป็นต้องรู้ภาษาจีนมากน้อยเพียงใด

- จำเป็นต้องรู้มาก
- จำเป็นพอสมควร
- จำเป็นต้องรู้พอ ๆ กับภาษาไทย
- ไม่จำเป็นต้องรู้เลย

4.6 ท่านรู้สึกอย่างไร ถ้าญาติพี่น้องหรือลูกหลานของท่านแต่งงานกับคนไทย

- พอใจอย่างยิ่ง
- ค่อนข้างพอใจ
- เฉย ๆ
- ไม่ค่อยพอใจ
- ไม่พอใจอย่างยิ่ง

4.7 ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ถ้าถูกเรียกว่า "เจ๊ก"

- รู้สึกโกรธมาก
- ค่อนข้างโกรธ
- เฉย ๆ
- ไม่ค่อยโกรธ

4.8 ท่านเช่นไหว้เจ้าตามธรรมเนียมจีนมากน้อยเพียงไร

- ทุกวัน
- อาทิตย์ละครั้ง
- เฉพาะเทศกาลสำคัญเช่น ตรุษจีน
- น้อยมาก
- ไม่เคยเลย

4.9 ท่านคิดว่า คนจีนในเมืองไทย เมื่อตายควรทำศพตามประเพณี

- ประเพณีจีน
- ประเพณีไทย
- ประเพณีจีนปนไทย
- ประเพณีอื่น ๆ (ระบุ)

4.10 ประเพณีใดบ้างที่ท่านคิดว่าจะยึดถือและปฏิบัติอยู่ตลอดไป (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

<u>ประเพณีไทย</u>	<u>ประเพณีจีน</u>
☐ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า	☐ ตรุษจีน
☐ บวชนาค	☐ ล่ารถจีน
☐ ไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา เข้าพรรษา	☐ ไหว้พระศันทร์
☐ ส่งกรานต์	☐ เอ็งเม้ง
☐ ลอยกระทง	☐ ไหว้เจ้าที่
☐ อื่น ๆ (ระบุ)	☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4.11 ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความข้างล่างนี้อย่างไรบ้าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย พอควร	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย
ก. การบวชเป็นการตอบแทน บุญคุณของบิดามารดาอย่างหนึ่ง					
ข. ลูกผู้ชายควรบวชพระสักระยะ หนึ่ง					
ค. การทำบุญตักบาตรเป็นการอุทิศ ส่วนกุศลให้ผู้ตายและผู้ทำก็ได้บุญ ด้วย					
ง. การทำบุญในพระพุทธศาสนาจะ ทำให้จิตใจสงบสุข					

4.11 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย พอควร	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย
จ. ในบ้านควรมีพระพุทธรูปไว้บูชา					
ฉ. การ เช่นไหว้บรรพบุรุษเป็นสิ่งที่ดี					
ช. เป็นการดีที่คนจีนก่าตัวเป็นคนไทย ได้แต่ควรรักษา วัฒนธรรมของตน ไว้บ้าง					
ซ. คนจีนในเมืองไทยควรรู้ภาษาไทย อย่างน้อยก็พูดได้					
ฅ. คนจีนในเมืองไทยควรใช้ชื่อสกุล ภาษาไทย					
ญ. เมืองไทยน่าจะมีสมาคมส่งเสริม ให้คนจีนและคนไทย เข้ากันได้ดี กว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้					
ฎ. ในเมืองไทยคนจีนมีโอกาสมาก ที่เดียวในการศึกษา และการ ฝึกอาชีพ					
ฏ. คนจีนไม่ว่าจะอยู่ที่มดควรหา โอกาสไปเยือนประเทศจีน					

ประวัติผู้เขียน

นางลุ่มน (มังคัสเสีเยร) อยู่สิน เกิดเมื่อวันที่ 11 เดือนกุมภาพันธ์ 2492 ที่จังหวัดลำปาง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา (เกียรตินิยม อันดับ 2) จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2515 ปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ระดับ 4 ประจำภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

